

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА РАСТИТЕЛНА ЗАЩИТА

София 1040 Бул. "Христо Ботев" № 17 тел : +359 2 9173 702, 953 41 16 , факс.+359 2 952 09 87,
e-mail: gen.director@nsrz.government.bg

Б Ю Л Е Т И Н

за поява, разпространение, плътност, развитие, степен на нападение,
начини и средства за борба с вредителите по земеделските култури
за периода от 01 до 30 юни 2010 година

ПШЕНИЦА И ЕЧЕМИК

Фенофази:

Пшеница: "цъфтеж"- "млечна зрялост"

Ечемик: "млечна зрялост"- "восъчна зрялост"

Основни вредители за периода:

- *Вредна житна дървеница*
- *Пшеничен трипс*
- *Листни въшки*
- *Брашнеста мана*
- *Кафява листна ръжда*
- *Фузариоза по класовете на житните*
- *Обеззаразяване на празни складове и фумигация на зърно*

Вредна житна дървеница

Ларви

III II I възраст

Към настоящия момент се наблюдава масово яйцеснасяне и излюпване на ларвите (В.Търново, Пазарджик и др). Нестабилните метеорологични условия през втората половина на месец май - преваляванията и по-ниските среднодневни температури са основание за прогнозиране на разтеглено яйцеснасяне и излюпване на ларвите.

Ларвите от първа възраст се развиват във фенофазите "цъфтеж" и "млечна зрялост". Те не се хранят. Ларвите от втора до пета възраст повреждат плевите, които побеляват. Смучат сок от зърната. При тихо и топло време те остават

по класовете и през нощта и продължават да се хранят. При узрелите зърна със стъклен лом в мястото на убождане се образува тъмно петно с по-светъл ореол, а с брашнест лом – мястото на повредата не личи ясно.

Плътността на ларвите в посевите се установява чрез косене със стандартен ентомологичен сак. Обследването се извършва в тихо и слънчево време, но не и в най-горещите часове на деня. Пет откоса със сака покриват един квадратен метър. Когато преобладават ларви - II, III-та възраст, броят на уловените индивиди се умножава по две, за да се получи реалната им плътност на кв.м. Когато преобладават ларви IV-та възраст тази корекция не е необходима.

Да продължат обследванията на площите с пшеница за определяне плътността от ларвите, като се обърне особено внимание на семепроизводните посеви. Химична борба се налага при установяване на плътност над **ПИВ във фенофаза "млечна зрялост"**:

- **2 броя ларви/кв.м при благоприятни климатични условия и нормален посев;**
- **4 броя ларви /кв.м при хладна пролет и гъсти посеви,**
когато 30% от ларвите са трета възраст

Пшеничен трипс

Наблюдава се вредоносна дейност от ларвите на неприятеля в посевите с пшеница във всички региони на страната с плътност под ПИВ.

Ларвите причиняват основната вреда, смучейки сок от плевите на класа и меките зърна. Те най-често са струпани по браздичката на зърното. Повредените плевни побеляват, а масата на повредените зърна намалява. Развитието на неприятеля се благоприятства от високи температури и малко количество валежи. В началото на “восъчна зрялост” ларвите завършват развитието си, напускат класовете на растенията и преминават в почвата. При хладно и влажно време се създават условия за развитие на гъбни болести по ларвите и намаляване на плътността им.

ПИВ във фенофаза “млечна зрялост” е:

- 20 бр. ларви / клас при суха пролет;
- 30 бр. ларви / клас при влажна пролет

Да продължат наблюденията върху плътността на ларвите. Да се обърне особено внимание на “повторките”.

Нападнатите площи да се картотекират, с цел правилен сеитбооборот, дълбока оран за унищожаване на ларвите и други агротехнически мероприятия.

Листни въшки

Към момента, в повечето региони на страната, е констатирана вредоносна дейност от неприятелите и нападение под ПИВ.

Листните въшки са най-вредоносни в периода на цъфтеж - наливане на зърното. Концентрират се предимно по върхната част на листата и по класовете, от където смучат сок. Тъканта избледнява, по-късно пожълтява. При високи температури и ниска относителна влажност на въздуха, въшките интензивно смучат сок от растенията, вследствие на което транспирацията се засилва. В резултат на нанесената повреда, броя на зърната в класовете намалява, семената са с ниска кълняемост и кълняема енергия.

Да продължат обследванията на посевите с есенници и при установяване на плътност над **ПИВ – 30-40 бр. /клас ларви, нимфи, безкрили във фф ”начало на млечна зрялост”** борбата да се изведе с разрешените инсектициди.

Брашнеста мана

Продължава развитието на болестта в посевите с пшеница по листата и

стъблата по долните и средни етажи на растенията, със степен на нападение под и около ПИВ в почти всички региони на страната. В региона на Ямбол, в посеви с пшеница, са установени пустоли по предпоследния лист.

Да не се допуска нападение на последния лист, който има съществена роля при изхранване на зърното в класа.

При отчитане на над **30% степен на нападение и първи пустоли върху флагелния лист във фенофаза “поява на ½-ра от класа”-“край на цъфтеж”** да се предприеме химична борба с разрешените фунгициди.

Кафява листна ръжда

Сори от болестта са констатирани в посеви с есенници в регионите на Варна, Добрич, Плевен, Пловдив, Пазарджик, Разград, Ст.Загора и Ямбол. Установена е до 5% степен на нападение, което е под ПИВ. Само в региона на Ямбол, в посеви с пшеница, са регистрирани сори по предпоследния лист.

Да се водят редовни наблюдения за установяване и проследяване степента на нападение и разпространение от **видове ръжди**.

При отчитане на над **30% степен на нападение и първи сори по флагелния лист във фенофаза “край на цъфтежа”**, да се предприеме химична борба с разрешените фунгициди.

Фузариоза по класовете на житните растения

Преваляванията и високата атмосферна влажност – над 70%, в периода на цъфтеж на пшеницата, са фактори, които биха спомогнали за развитието на фузариозата

по класа. Болестта се проявява силно при влажно и хладно време, особено в периода от “начало на цъфтеж” до “млечна зрялост”. Това е критичния период за развитието на патологичния процес.

Симптомите на болестта са избледняване на отделни класчета или големи участъци от класовете на житните растения. При влажно време върху нападнатите части се появява бледорозов

или оранжевочервен плесенов налет, който постепенно може да обхване целия клас. Зърната стават спаружени и недохранени.

При създаване на благоприятни метеорологични условия за заразяване, да се провеждат редовни обследвания на посевите с пшеница, с предимство - тези разположени в ниски места, в близост до реките, както и с предшественик пшеница или царевица.

ПИВ във фенофаза “цъфтеж” е: при поява на първите симптоми; над 70% относителна влажност на въздуха.

Химичната борба да се извежда своевременно, като се използват разрешените фунгициди.

Обеззаразяване на празни складове и фумигация на зърно

Основните неприятели в складовете за съхранение на зърното, складираните продукти и материали са: житната и оризовата гърици, зърнов бръмбар, ръждивочервен брашнен бръмбар, суринамски брашнояд, ръждиво-червен зърнов бръмбар и други.

Борбата срещу складовите неприятели включва профилактични и унищожителни мерки. Преди прибиране на реколтата да се извърши механично почистване на складовете, силозите, навесите, площадките за зърно, зърнопочистващите машини, сушилните и други съоръжения и източници на складови неприятели. Всички пукнатини, цепнатини, отвори в складовете и други се замазват, като продукцията от предходната реколта се съхранява отделно. Вратите и прозорците се уплътняват, осигуряват се условия за лесно почистване на складовете – вътрешните стени, подовете и таваните да са с гладка повърхност.

За провеждане на химична борба да се ползват само разрешени инсектициди за обеззаразяване на празни складове.

Обеззаразяването на складовете, силозите и фумигирането на зърното да се извършва от фирми с издадено от НСРЗ Разрешение за извършване на дейността!

Третираните помещения да се маркират с предупредителни знаци и табели!

Да се съобразяват карантинните срокове на използваните ПРЗ за обеззаразяване на зърното.

Внимание! Във връзка с предстоящата жътвена кампания и съгласно Закона за опазване на земеделските земи се забранява изгарянето на стърнищата и другите растителни остатъци в земеделските земи.

ПРОЛЕТНИ ОКОПНИ КУЛТУРИ

ЦАРЕВИЦА

Фенофаза: “сеитба” - “5-ти – 7-ми лист”

Царевичен стъблопробивач

Пеперудите са активни след залез слънце и през нощта се привличат от светлината. Снасят яйцата си от долната страна на листата, наредени като люспите на риба. След излюпването гъсениците пълзят известно време по листата, след което се вгризват в стъблата. Там правят надлъжни ходове и изгризват вътрешността им. В резултат растенията полягат или се пречупват около отвора от гъсеницата.

Да се обследват царевичните посеви за наличие на яйчни купчинки.

ПИВ – във фенофаза “6-ти 8 –ми лист”

- Царевича за зърно – 10 бр.яйчни купчинки /100 растения
- Царевича за семепроизводство - 3 бр. яйчни купчинки /100 растения.

СЛЪНЧОГЛЕД

Фенофаза: “IV-V-ти чифт същински листа” - “образуване на съцветие”

Основни вредители за периода:

- Мана
- Фома (черни петна)
- Фомосис (сиви петна)
- Склеротийно увяхване
- Листни въшки

Мана

Проява на системна форма на болестта е установена в посеви в районите на Стара Загора и Враца.

Ежеседмично да се преглеждат семепроизводствените площи за установяване на системно болни растения, с цел тяхното унищожаване.

Фома (черни петна)

Болестта се наблюдава обикновено в периода на бутонизация, но най-силно преди прибирането. Напада всички растителни органи. В по-рано засетите посеви във фенофаза “3 - 4-та двойка същински листа” по върховете на листата от долните етажи се появяват тъмнокафяви петна с жълт ореол. Петната се разширяват и обхващат цялата листна петура и дръжката. Инфекцията преминава по стъблото, в основата на листните дръжки,

където се образуват едри, черни, ясно ограничени, елипсовидни петна.

Некрозата се ограничава върху епидермиса без да навлиза в сърцевината. Върху нападнатите тъкани се образуват голям брой плодни тела разположени в концентрични кръгове. Патогенът се развива в широк температурен диапазон – от 5 до 35 °C, с оптимум 25 °C. Рязката смяна на сухи с влажни периоди благоприятства интензивното развитие на болестта.

Фомосис (сиви петна)

Среща се едновременно с фомата по слънчогледа. Образуваните петна са с дифузни краища и неясна периферия. Те се разрастват и обхващат значително по-големи участъци от стъблото. Повредите проникват в дълбочина, засягайки проводящите и механичните тъкани на стъблото.

Първото третиране срещу болестта се провежда във фенофаза “6-8-ми лист”, а второто през периода на фаза “бутонизация” с регистрираните фунгициди.

Склеротийно увяхване

При младите растения болестта се развива под формата на бял налеп в основата на растението, семеделите и младите листа. При изскубване на растението се вижда, че корените са меки и оводнени и също са покрити с налеп. Често стъблата се пречупват, поради разрушаване на паренхимната тъкан. Болестта се развива върху богати на органично вещество, влажни почви. Най-устойчиви са растенията във фенофаза “бутонизация”.

Листни въшки

Най-често срещани листни въшки

по слънчогледа са **черната бобова и малката сливова листни въшки**. Въшките мигрират по слънчогледа преди цъфтежа, до образуване на

съцветието. Най-силно се нападат младите, върхни листа, като неприятелите се концентрират от горната страна и в близост до нерватурата. В резултат тъканта пожълтява и листата се завиват на пакет. В началото на цъфтеж на слънчогледа въшките преминават по цветчетата и смучат сок в основата им.

Голямата вредоносност на листните въшки се състои в това, че са преносители на опасни вирусни болести.

Да се обследват посевите слънчоглед за установяване плътността от листните въшки.

ПИВ за малката сливова листна въшка: “преди цъфтеж” – 20-25% нападнати растения от възрастните индивиди.

ТЮТЮН

Фенофаза: “разсаждане”

Основни вредители за периода:

- Див огън
- Мана
- Тютюнев трипс
- Листни въшки
- Оранжевоясенна белокрылка

Див огън

Открити са първи петна в района на Хасково.

По периферията на младите листа на разсада се развиват воднисти петънца, които се разрастват и могат да обхванат вегетационния връх и цялата надземна част на растенията, която при влажни условия се стопява. Стъблата и корените могат да останат напълно свежи за разлика от повредите на сеченето. При сухи условия, нападнатите тъкани покафеняват и опадват. Оптималните температури за развитието на болестта са от 28 до 32⁰С. Едностранчивото азотно торене, недостигът на калий, прекомерната влажност и други, съдействат за изнежването на растенията и развитието на болестта. За борба да се използват някои от разрешените медсъдържащи фунгициди.

Мана

Правилните агротехнически мероприятия ограничават развитието на болестта - избор на по-проветриви площи за разсаждане на тютюна, балансирано минерално торене с азот, фосфор, калий и др.

В лехите, болните растения се унищожават, а на полето засегнатите листа се отстраняват и изнасят. Извършват се предпазни третирания на тютюна с контактни фунгициди.

При откриване на първи петна, третирането трябва да продължи със

системно-контактни фунгициди. Броят на третиранията се съобразява със степента на нападение от болестта и продължителността на действие на използвания фунгицид.

Тютюнев трипс

Установена е вредоносна дейност от възрастните екземпляри на неприятеля по тютюневите растения в района на Стара Загора.

Възрастните трипси и ларвите се хранят като смучат сок около жилите на листата. Като резултат се образува т.н. бяла жила по листата, което ги прави негодни. Освен това трипсът е вектор на вируса причинител на болестта **бронзовост (пръстеновидна некроза)**.

Срещу тютюневия трипс след разсаждане и прихващане на разсада, и при достигане на **ПИБ – единични индивиди на 10 – 12% от растенията**, да се извърши третиране с някои от регистрираните инсектициди.

Листни въшки

Наблюдава се поява на листните въшки в тютюневите лехи в районите на Стара Загора и Пазарджик.

Прасковена листна въшка

Неприятелите нападат всички листа на тютюна, но предпочитат връхните. От долната страна на листата се образуват плътни колонии. Вредата се изразява в изсмукване на растителен сок и отделяне на “медена роса”, която покрива листата и намалява качеството им.

ПИБ за прасковената листна въшка през вегетацията е:

- първо третиране – при 5% нападнати растения от ларви и възрастни;
- второ третиране – при 15-20% нападнати растения.

Оранжеврийна белокрылка

Вреда нанасят възрастните индивиди и ларвите, смучейки сок от листата и вегетационния връх на растенията. Причиняват и косвена повреда, която се изразява в отделянето на неусвоените въглехидрати от ларвите върху горната повърхност на листата, известна като “медена роса”. Върху нея се развиват сапрофитни чернилни гъби, затруднява се транспирацията и фотосинтезата на растенията, нарушава се водния режим и при силно нападение растенията загиват.

ПИВ през вегетацията е: 10% нападнати растения от ларвите и възрастните.

КАРТОФИ

Фенофаза:

ранни – “бутонизация” - “цъфтеж”

късни – “образуване на странични разклонения” - “бутонизация”

Основни вредители за периода:

- *Мана по картофите*
- *Кафяви листни петна (алтернария)*
- *Колорадски бръмбар*
- *Картофен молец*
- *Листни въшки*

Мана по картофите

Признаците на болестта се появяват след пълното израстване на растенията, в периода от цъфтеж до затварянето на редовете. Болестта се развива силно,

когато хладна нощ с превалявания или роса се последва от топъл облачен ден. Стриктното спазване на фитосанитарната профилактика ограничава възможностите за епифитотична проява на болестта. За профилактичните третираня да се ползват фунгициди с контактно действие, а при откриване на първи симптоми – такива с контактно-системно действие през 7-10 дни в зависимост от степента на зараза и метеорологичните условия.

Кафяви листни петна (алтернария)

В районите на Пазарджик, Велико Търново и Плевен са отчетени първи петна по листата.

Да се извършват третираня с фунгициди при откриване на първи симптоми на болестта по листата.

Колорадски бръмбар

Регистрирано е начало на излюпване на ларви в районите на Пловдив, Пазарджик, Благоевград, Кюстендил, Враца и Кърджали.

Химична борба да се извежда с регистрираните инсектициди при достигане на праговете на икономическа вредност:

- при 15-25 см височина на растенията – 5 бр. възрастни на 100 растения; 10 броя яйчни купчинки на 10 растения; 150 бр. ларви на 100 растения;
- фф.“бутонизация” – 10% нападнати растения от ларви;
- фф.“цъфтеж” – 15% нападнати растения от ларви.

Картофен молец

Наблюдава се масов летеж на неприятеля в районите на Пловдив, Пазарджик, Кюстендил и Кърджали.

Редовните третираня с инсектициди срещу колорадския бръмбар са ефикасни и срещу пеперудите на картофения молец.

Листни въшки

Да се провеждат редовни прегледи на посевите и при установяване на плътност над ПИВ:

- 2-5% нападнати растения при картофите предназначени за консумация;
- единични екземпляри - при картофи предназначени за семепроизводство да се предприема извеждане на химична борба с разрешените афициди.

ТРАЙНИ НАСАЖДЕНИЯ

Основни вредители за периода:

- *Листни въшки по овощните*
- *Щитоносни въшки*
- *Бяла американска пеперуда*
- *Плодови червеи*
- *Черешова муха*
- *Прасковен клонков молец (анарзия)*
- *Акари*
- *Огнен пригор по овощните*
- *Струпяване по ябълка и круша*
- *Бяла ръжда (цилиндроспориоза) по череша и вишна*
- *Брашнеста мана по праскова*
- *Гномония по кайсия*
- *Други*

Листни въшки

Отчетена е масова вредоносна дейност на неприятелите с плътност в повечето региони на страната под и около ПИВ.

Някои от листните въшки по овощните култури са вектори на редица вирусни болести, не само по овощни, но и по зеленчукови култури.

След отчитане на плътност над ПИВ: **10-15 броя колонии на 100 летораста**, да продължат третиранията с разрешените афициди.

Бяла американска пеперуда

Наблюдава се летеж и яйцеснасяне на пеперуди от първо поколение. Към момента е отчетена ниска плътност.

Да се провеждат редовни обследвания за откриване на гъсенични гнезда. Борбата да се насочи към механично почистване на гнездата, като се изрязват и изгарят. При невъзможност за механична борба и при достигане на трета възраст на гъсениците, да се пристъпи към химично третиране. Препоръчваме да се прилагат разрешените биоинсектициди, особено в паркове и крайпътни насаждения.

Огнен пригор по овощни култури

Начало на проява на огнен пригор по семкови овощни видове се наблюдава в частни дворове в районите на Пазарджик и Плевен.

Най-характерни в този момент са признаците по леторастите, които се извиват като “овчарска гега”. Листата потъмняват от периферията, жилките им некротират. Болните листа се завиват като фунии и почерняват при крушата, а при ябълката и дюлята стават червенокафяви. Остават на дървото и след листопада. Плодовете се мумифицират и също остават на дървото. Нападнатите клони изглеждат като опожарени.

При установяване на повреди, да се провеждат оздравителни резитби и третиране с мед-съдържащи фунгициди.

ЯБЪЛКИ И КРУШИ

Фенофаза:

Ябълки: “плод с големина на орех”

Круши: “нарастване на завръза”

Струпяване по ябълка и круша

В цялата страната е отчетена поява и разпространение на болестта по листната маса, а в някои масиви и по младия завръз.

В зависимост от степента на зараза и преваляванията, да продължи третирането с разрешените фунгициди с контактно-системно действие.

В градините с установена зараза от **брашнеста мана**, пръскането да се провежда с продукти разрешени за комбинирана борба срещу струпяване и брашнеста мана.

За да се избегне поява на резистентност (устойчивост) на патогените, причинители на двете болести, да не се ползват продукти за растителна защита на една и съща активна база повече от 3 пъти през един вегетационен период.

Ябълков плодов червей

Наблюдава се по-късен летеж на пеперуди от първо поколение на неприятеля, в сравнение с предходната година и яйцеснасяне.

Да се следят бюлетините на РСРЗ за конкретните срокове за третиране. За борба да се използват разрешените инсектициди, съобразно механизмът им на действие.

Калифорнийска щитоносна въшка

Наблюдава се летеж на мъжките индивиди. Раждането на ларвите обикновено започва в началото на месец юни.

Борбата се води срещу младите подвижни ларви, които не са защитени от щитче, при отчитане на **0,5 бр. ларви на еднометрова клонка** или **2-3 % нападнати плодове**.

Да се следят бюлетините на РСРЗ за срока за провеждане на борба.

Червен оwoщен акар

Да продължи отчитането на плътността. Пръскане да се проведе при:

- **3-4 броя подвижни форми на лист** - за ябълките;
- **5-7 броя подвижни форми на лист** - за крушите.

Други неприятели при ябълката и крушата, за които трябва да се водят наблюдения и отчитания и да се провежда борба, при достигане на съответната плътност:

- **листоминиращи молци: 2-3 броя яйца и мини на лист;**
- **обикновена крушова листна бълха: 4-6% населени леторасти с колонии;**
- **листоzавивачки и плодова корогризачка: 1-2 броя гъсеници на 100 плода до юнското окапване на завръза.**

СЛИВИ

Фенофаза: “нарастване на плода”

Сливов плодов червей

Наблюдава се излюпване на гъсениците от първо поколение на неприятеля.

Да се следят бюлетините на РСРЗ за конкретните срокове за третиране.

Други неприятели при сливите, за които трябва да се правят ежеседмични прегледи на насажденията и да се провеждат третирания при достигнат **ПИБ:**

- **сливова щитоносна въшка: 5-7 броя подвижни форми на лист;**
- **овощни акари: 3-5 броя подвижни форми на лист.**

За борба с **червени листни петна, ръжда по сливата и кафяво гниене** да се прибави някой от разрешените фунгициди.

ЧЕРЕШИ и ВИШНИ

Фенофаза: “нарастване на плода” – “узряване”

Черешова муха

През първата половина на месец юни да продължат третиранията при късните сортове череши и вишни, в зависимост от последствието на използваните инсектициди и фенофазата на културата.

Да се прилагат продукти с **кратък карантинен срок, съобразно сроковете на беритба!**

Бяла ръжда (цилиндроспориоза)

Към момента е отчетена слаба до средна степен на нападение по листната маса.

След приключване на беритбата, третиране да се проведе **само** при отчитане на силно нападение.

ПРАСКОВИ И КАЙСИИ

Фенофаза: “нарастване на плода”

Редовно да се обследват насажденията и при отчитане на плътност над **ПИБ:**

- *източен плодов червей*: 1,5% повредени леторасти и плодове;
  - *анарзия*: 3% повредени леторасти и плодове от гъсениците;
  - *овощни акари*: 4-5 броя подвижни форми на лист,
- да се провежда химична борба.

Брашнеста мана по прасковата

Установени са петна по плодовете. Да продължат комбинирани пръскания с тези срещу неприятелите, като се използват разрешените продукти.

Гномония по кайсията

Пръскане може да се наложи *само* в градини с по-силно нападение, което да се комбинира с това за *източен плодов червей*.

ЛОЗЯ

Фенофаза: “отделяне на ресата”- “цъфтеж”

Основни вредители за периода:

- *Мана по лоза*
- *Оидиум (брашнеста мана)*
- *Сиво гниене*
- *Лозова щитовка*
- *Шарен гроздов молец*
- *Жълт лозов акар*

Мана по лоза

Наблюдават се прояви на болестта по листата в регионите на Благоевград, Плевен и др.

През м. юни лозята ще се намират в най-чувствителните фази на заразяване с мана: “цъфтеж” - “грахово зърно”.

В зависимост от метеорологичните условия (чести превалявания, роси) и степента на нападение в лозовото насаждение, да се прилагат контактно-системни фунгициди.

Преди затваряне на гроздовете, скелета на чепките трябва добре да се

покрие с препарат, за да се избегнат поражения по наедряващите зърна!

Брашнеста мана (оидиум)

Третиранията да продължат, като се комбинират с тези за маната.

За борба срещу мана по лоза и оидиум, редувайте фунгициди с различна химична база. Броят на третиранията с продукти с една и съща активна база за един вегетационен период не трябва да е повече от три, за да се избегне създаването на резистентни (устойчиви) раси на патогените.

Сиво гниене

Проявява се най-често във фенофаза “цъфтеж” на лозата, при “прошарване” и по време на зреене, транспортиране и съхранение на гроздето.

Моменти на третиране:

- I-во – след цъфтежа;
- II- ро – преди затваряне на грозда;
- III – то – при прошарване на грозда;
- Последното – 20 дни преди узряване.

Пълната схема се прилага при благоприятни за развитието на болестта условия и при силно чувствителни сортове. В нормални и сухи години пръсканията започват от **прошарването**.

Лозова щитовка

Излюпване на ларвите да се очаква през месец юни. Младите ларви се разпъзват по листата, чепката, листната дръжка, леторастите и зърната, от които смучат сок и отделят обилно “медена роса”.

Първото пръскане се провежда 2-3 дни след началото на излюпване на ларвите, а второто 10-12 дни след него.

ПИВ: 1-2 броя възрастни въшки на 1 линеен метър летораст.

От неприятелите, през месеца ще вредят и е необходимо да се извежда химична борба с разрешените продукти, при отчитане на плътност:

- *шарен гроздов молец*: 4-6 броя гъсеници на 100 реси - за десертни сортове; 6-8 броя гъсеници на 100 реси - за винени сортове;
- *жълт лозов акар*: 5-8 броя подвижни форми на лист.

За по-конкретна информация ползвайте Бюлетините на Регионалната служба за растителна защита по области.

За извеждане на борбата с болестите, неприятелите и плевелите да се прилагат само разрешените за употреба продукти за растителна защита при съответната култура, вредител и в регистрираната доза!

Информация за разрешените за употреба в Република България продукти за растителна защита може да получите от “Списък на разрешените за предлагане на пазара и употреба продукти за растителна защита, регистрираните торове и подобрители на почвата”, който е публикуван на интернет страницата на НСРЗ: <http://www.nsrz.government.bg/>.

Да се вземат необходимите мерки за опазване на пчелите от отравяне!

Във връзка с опазване на пчелите и пчелните семейства и съгласно чл. 5, ал. 1 на Наредба №15 за мерките за опазване на пчелите и пчелните семейства от отравяне и начините за провеждане на растителнозащитни, дезинфекционни и дезинсекционни дейности (обн., ДВ,бр.47 от 01.06.2004 год., изм. ДВ, бр.82 от 19.09.2008 г.) «Възложителят на растителнозащитна, дезинфекционна и дезинсекционна дейност е длъжен писмено да уведоми не по-късно от 5 дни преди началото на третирането за използване на авиационна техника за пръскане на растителността с продукти за растителна защита и препарати за дезинфекция и дезинсекция съответната община и съответните регионални служби за растителна защита (РСРЗ), регионални ветеринарномедицински служби (РВМС) и регионални управления на горите (РУГ)».

Съгласно чл. 9 на същата наредба «Възложителят на всяко авиационно третиране или третиране с инсектициди и вегетационни хербициди с наземна техника е длъжен да изпрати уведомително писмо по образец съгласно приложение № 1 до кмета на кметството най-малко 5 работни дни преди третирането».

Образецът на уведомителното писмо (Приложение №1) ще намерите в **наредбата**.

До всички земеделски производители:

Съгласно чл.6, ал.2 и 3 от Наредба № 15 от 3 август 2007 г. за условията и реда за интегрирано производство на растения и растителни продукти и тяхното означаване (обн. ДВ. бр. 66 от 14 август 2007 г.) са разработени, утвърдени от генералния директор на НСРЗ и издадени Ръководства за интегрирано управление на вредителите по групи култури. Ръководствата са публикувани на интернет страницата на НСРЗ: <http://www.nsrz.government.bg/> /. Допълнителна информация може да получите от експертите в НСРЗ и инспекторите от РСРЗ.

Съгласно Наредба №15 от 3 август 2007 г., интегрирано производство на растения и растителни продукти може да извършва всеки земеделски производител, който е **завършил курс за интегрирано производство по програма, изготвена от акредитирани институти и висши учебни заведения в областта на растителната защита и утвърдена от генералния директор на НСРЗ.**

В тази връзка Ви уведомяваме, че са утвърдени:

- Програма за обучение на земеделски производители от Центъра за продължаващо обучение (ЦПО) към **Аграрния университет в гр.Пловдив**;
Адрес на ЦПО: гр.Пловдив, бул.»Менделеев» №12
Лице за контакти: доц.Тоня Георгиева, тел: 032/654 367, факс: 032/633 157,
e-mail: tonia@au-plovdiv.bg.
- Програма за обучение на земеделски производители от центъра за следдипломно обучение и квалификация (ЦСОК) към **Лесотехническият университет гр.София**.
Адрес на ЦСОК: гр.София, бул.»Кл.Охридски» №10.
Лице за контакти: доц. Никола Стоянов, тел. 9623953,
e-mail: nickst@ltu.bg

Посочените акредитирани висши учебни заведения ще провеждат обучения на земеделски производители, кандидатстващи за интегрирано производство на растения и растителни продукти. За допълнителна информация се обръщайте към посочените лица за контакт.

Съгласно чл.8, ал.3 и чл.24з, т.2 от Закона за защита на растенията и Наредба №104 от 22 август 2006 г. за контрол върху предлагането на пазара и употребата на продукти за растителна защита (обн. ДВ бр.81 от 06.10.2006 г.) всички земеделски производители, които произвеждат растения и растителни продукти, са длъжни да водят следната документация:

1. Дневник за появата, развитието, плътността или степента на нападение от вредители.
2. Дневник за взетите проби от растения и растителни продукти и резултатите от анализите.
3. Дневник на проведените химични обработки и употребени торове, подобрители на почва и биологично активни вещества за всяко поле или склад.

Задължително е земеделските производители да се запознаят с горепосочените документи!

Национална служба за растителна защита напомня, че закупуването на продукти за растителна защита трябва да става само от търговски фирми, притежаващи Разрешение за търговия с ПРЗ!

Изготвили:

Петя Григорова – началник сектор “АПТ”

Кристина Стоянова – младши експерт в отдел “ОРЗ”

Брилянта Григорова – главен специалист в отдел “ОРЗ”